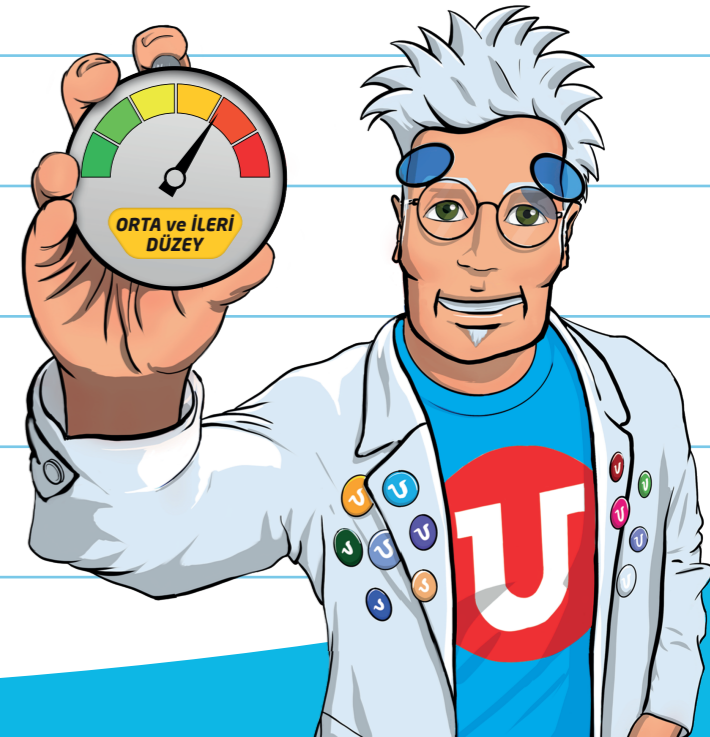

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Neden Tarih - Zamanın Taksimi

OSMAN SARI

TARİH BİLİMİNİN ÖZELLİKLERİ - KAYNAKLAR - YARDIMCI BİLİMLER

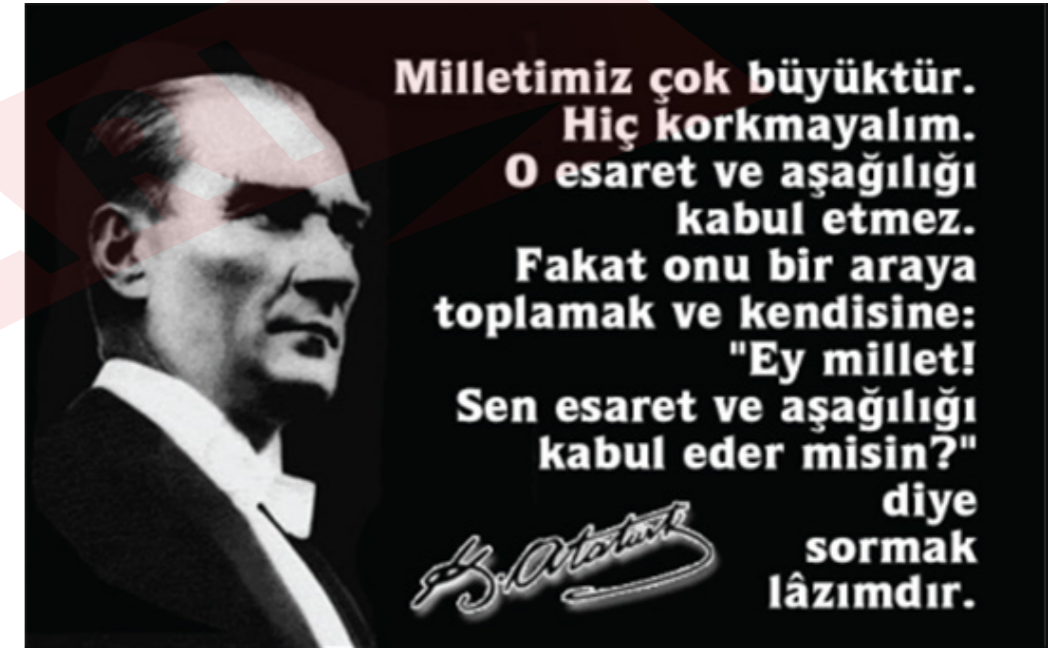
NEDEN TARİH ?

TAKVİM BİLGİSİ

ZAMANIN TAKSİMİ

NEDEN TARİH ?

- Milli değerlerini tanıyarak vatanına, bayrağına, toprağına saygı göstermeyi öğretir.
- Milli kimlik ve tarih bilinci oluşturarak ulusal dayanışmayı güçlendirir.
- Geçmişte yaşanmış acılara neden olan olayların tekrar edilmemesi için çaba harcanmasını öğretir.
- Mevcut sorunların tarihsel köklerinin ortaya çıkarılması ve çözümlmesine katkı sağlar.
- Kültürler arasında gelişme gözlemlenerek insanlar yeni bilgilere sahip olurlar.

Yazım Şekillerine Göre Tarih Çeşitleri

Hikayeci (Rivayetçi) Tarih

- Öncüsü Heredotos' tur.
- Yer ve zaman bildirmesine karşın, sebep ve sonuç yoktur.
- Olaylar abartı şekilde değerlendirilir.
- Objektif değildir.

Öğretici (Pragmatik – Faydacı) Tarih

- Öncüsü Thukydides' dir.
- Amaç, tarihî olayları öğrenerek faydalı bir sonuç çıkarmaktır.
- Objektif değildir.

UZMANLARIN
YAYINLARI

Neden - Nasılcı (Araştırmacı)

- XIX. yüzyıldan itibaren gelişmeye başlayan, günümüzde yaygın olarak kullanılan tarih metodudur.
- Olaylara objektif yaklaşır.

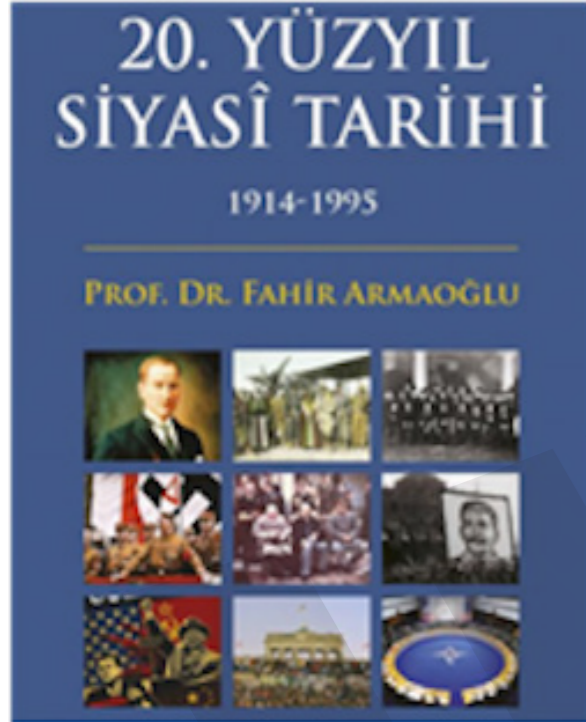
Sosyal Tarih

- Olayları sosyal, siyasi, ekonomik, kültürel ve fikrî birçok etken dikkate alınarak bilinebileceği kabul eder.
- Tarihî olaylar üzerinden; genel sosyal kanunlara ulaşmaya çalışır.

İlgili Oldukları Alanlara Göre Tarih Çeşitleri

Zamana Göre

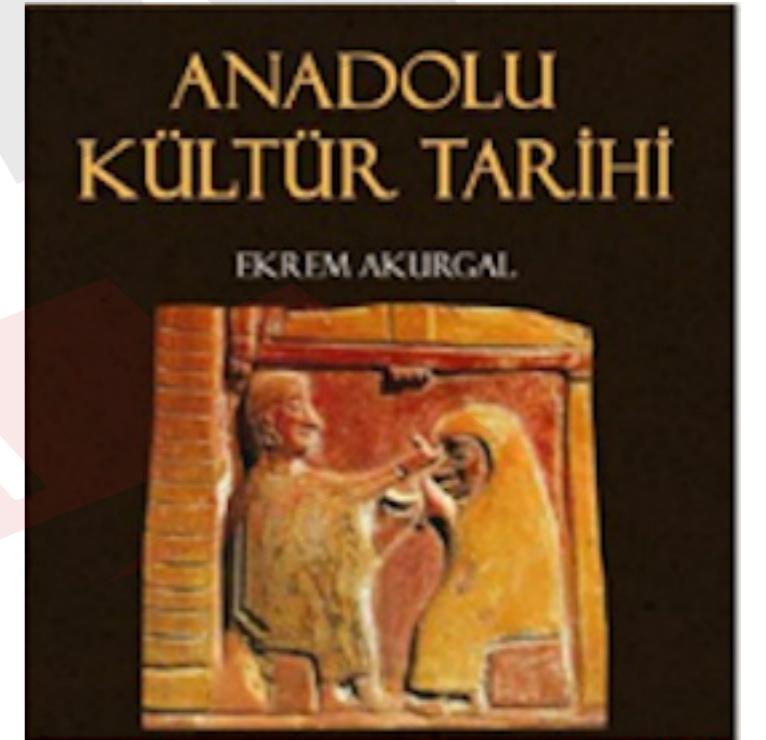
İlk Çağ Tarihi
XX. Yüzyıl Tarihi

Konuya Göre

Bilim Tarihi
Sanat Tarihi

Mekâna Göre

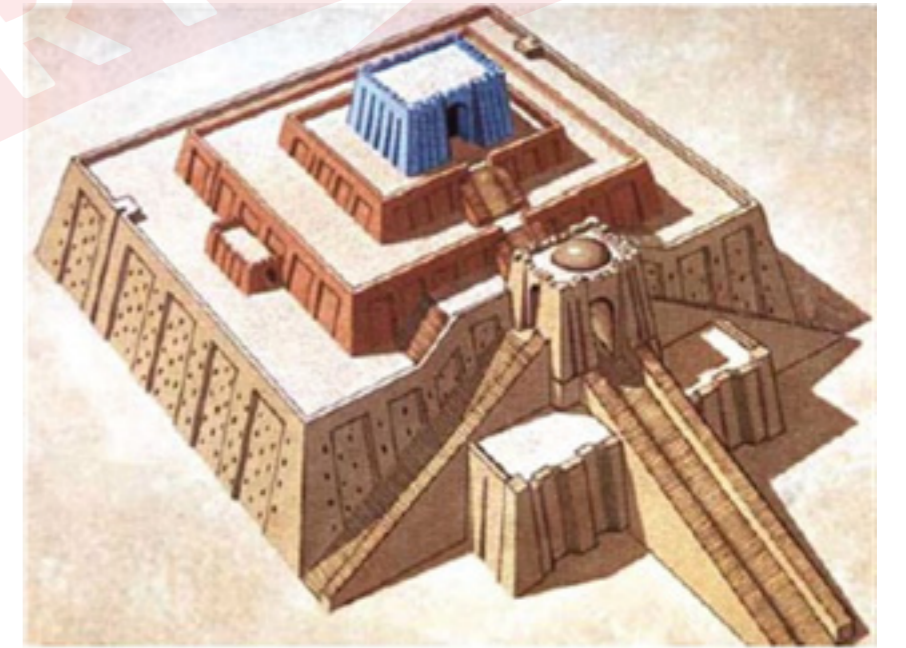
Asya Tarihi
Anadolu Tarihi

TAKVİM BİLGİSİ

Ay Yılı Esaslı Takvimi

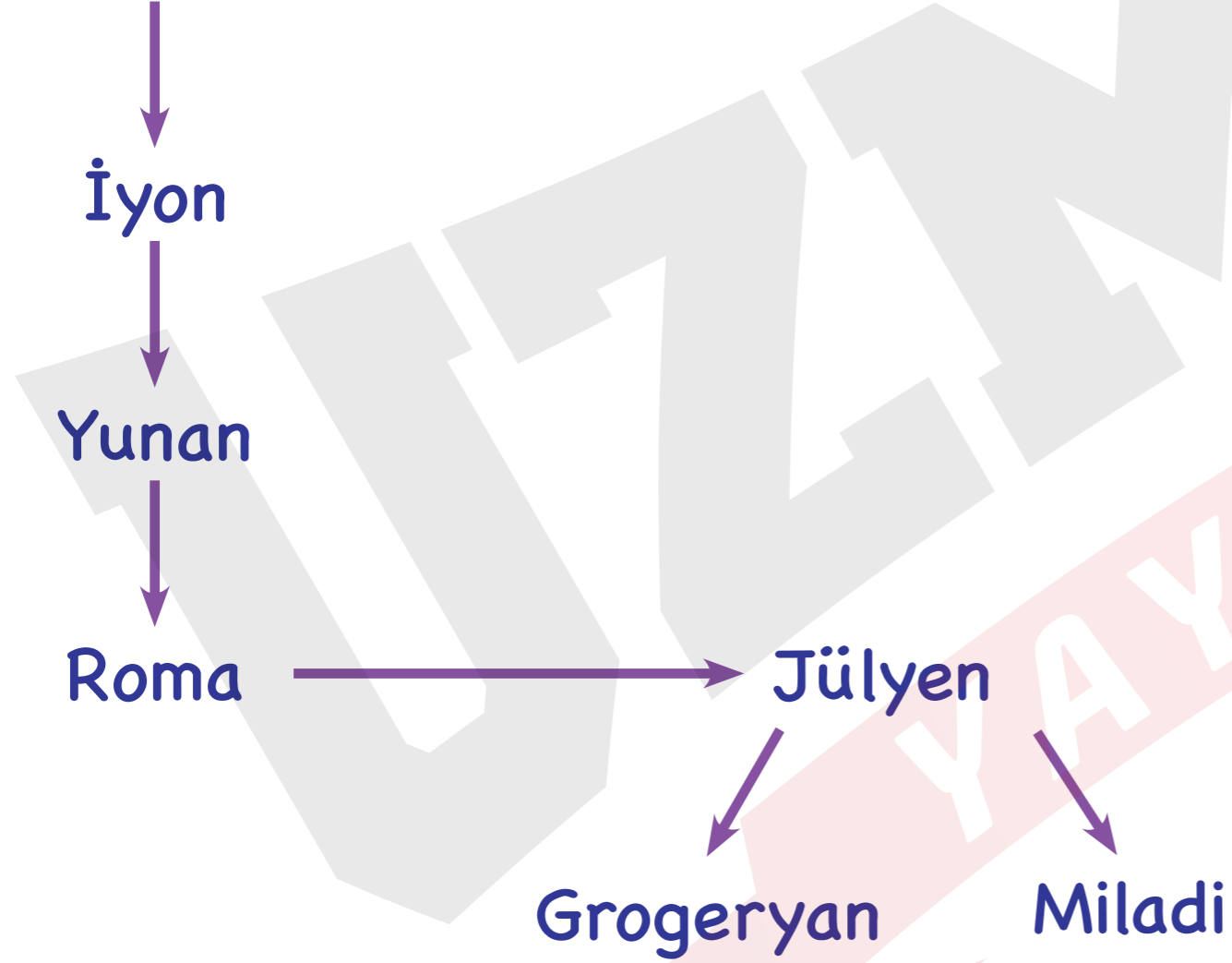
- Tarihte kullanılan ilk takvim türüdür.
- İlk kez Sümerler tarafından kullanılmıştır.

Güneş Yılı Esaslı Takvimi

- İlk olarak Mısırlılar tarafından Nil Nehri'nin akış rejimine göre düzenlenmiştir
- Taşma, Tohum atma, Biçme şeklinde üç mevsime bölmüşlerdir.

Mısır Takvimi

Türklerin Kullandığı Takvimler

12 Hayvanlı Türk Takvimi

→ Güneş Yılı

HİCRİ TAKVİM (Ay Yılı)

→ İslamlaşma sonucu Gazneliler (963-1186)den itibaren kullanılmıştır.

CELALİ TAKVİM (Güneş Yılı)

→ Melikşah(1072-1092)'in emriyle Ömer Hayyam başkanlığında kurulan bir astronomi heyetince hazırlanmıştır.

Neden Türkler Hicri Takvimle birlikte Güneş Yılı esaslı takvimler kullanmıştır?

→ 1 Ay yılı 354 gün 8 saat 48 dakikadır.

→ 1 Güneş yılı 365 gün 5 saat 48 dakika 46 saniyedir.

RUMİ TAKVİM (Güneş Yılı)

→ Osmanlı Devleti'nde mali işlerin düzenlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

MİLADİ TAKVİM (Güneş Yılı)

Zamanın Taksimi

Takvim Başlangıcı
Hz. İsa'nın Doğumu

0

Milattan Önce (MÖ)

Milattan Sonra (MS)

Milattan Önce (MÖ)				Milattan Sonra (MS)			

Zamanın Taksimi

Takvim Başlangıcı
Hz. İsa'nın Doğumu

0

Milattan Önce (MÖ)

Milattan Sonra (MS)

Tarih Öncesi Devirler

Tarihi Devirler

Milattan Önce (MÖ)				Milattan Sonra (MS)			
Tarih Öncesi Devirler				Tarihi Devirler			

Bilinen İlk Yazı
(MÖ 3200)

Zamanın Taksimi

Takvim Başlangıcı

Hız. İsa'nın Doğumu

0

Milattan Önce (MÖ)

Milattan Sonra (MS)

Tarih Öncesi Devirler

Tarihi Devirler

Taş Devri

Maden Devri

İlk Çağ

Orta Çağ

Yeni Çağ

Yakın Çağ

Kaba

Yontma

Cilalı

Bakır

Tunç

Demir

İlk Yazı
(MÖ.3200)

Kavimler
Göçü (375)

İstanbulun
Fethi 1453

Fransız
İhtilali
(1789)

Bilinen İlk Yazı
(MÖ 3200)

Yüzyıl Kavramı

Hz. İsa'nın Doğumu

..... ➤ MÖ. I. yüzyıl ➤ 0 ➤ MS. I. yüzyıl ➤

I. Yarı (100 - 50)

II. Yarı (50 - 0)

I. Yarı (0 - 50)

II. Yarı (50 - 100)

Yüzyıl Kavramı

Hz. İsa'nın Doğumu

..... ➤ MÖ. I. yüzyıl ➤ 0 ➤ MS. I. yüzyıl ➤

I. Yarı (100 - 50)		II. Yarı (50 - 0)		I. Yarı (0 - 50)		II. Yarı (50 - 100)	
1. Çeyrek 99-75	2. Çeyrek 74-50	3. Çeyrek 49-25	4. Çeyrek 24-0	1. Çeyrek 0-24	2. Çeyrek 25-49	3. Çeyrek 50-74	4. Çeyrek 75-99

Yüzyıl Kavramı

I.	1.
II.	2.
III.	3.
IV.	4.
V.	5.

VI.	6.
VII.	7.
VIII.	8.
IX.	9.
X.	10.

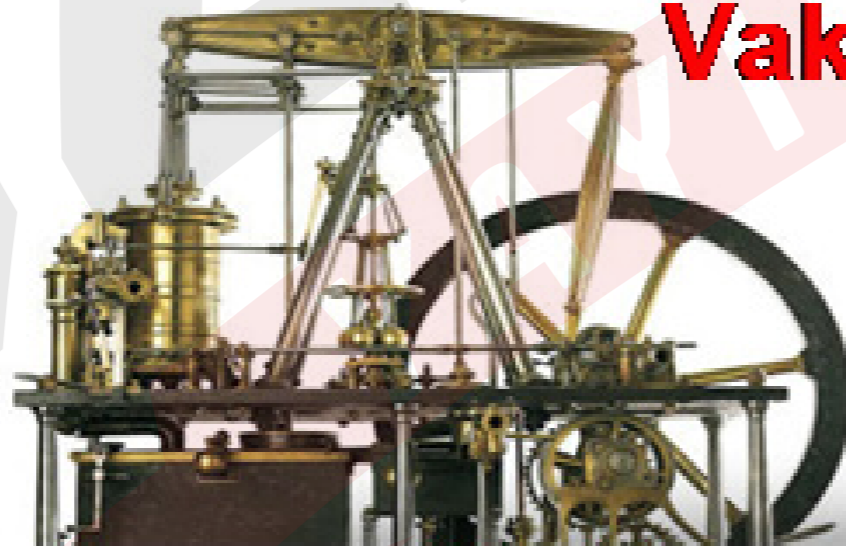
XI.	11.
XII.	12.
XIII.	13.
XIV.	14.
XV.	15.

XVI.	16.
XVII.	17.
XVIII.	18.
XIX.	19.
XX.	20.

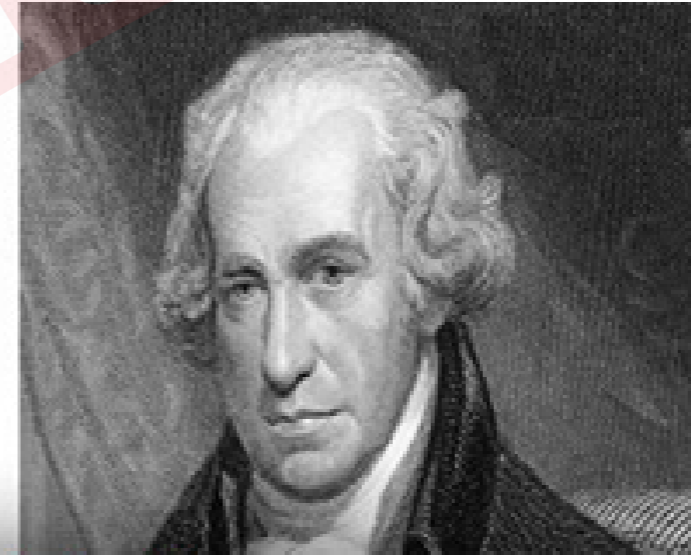
Tarihi Vaka ve Tarihi Vakıa

Tarihi Vaka (Olay)

- Siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik dinî konularda kısa sürede meydana gelen gelişmelerdir.
- Kendine has özelliklere sahiptir.
- Somut bilgiler içerir.
- Yer ve zaman bildirir.

Vaka

James Watt ve Buhar Enerjisi

Tarihi Vakıa (Olgu)

- Olayların ortaya çıkardığı uzun sürede meydana gelen değişimlerdir.
- Geneldirler, süreklilik gösterir, soyuttur.
- Belirli bir yer ve zaman söz konusu değildir.

İslam Dünyasında Tarih Yazıcılığı

Vakanüvislik:

Avrupa'da (Analist)

- Olayların ortaya çıkış nedenleri zerinde durulmaz ve olaylar olduğu gibi nakledilir.
- Osmanlı Devleti'nde de bu anlayış devam etmiş ve resmî tarihçilik, akanüvislik adı altında XVIII. yüzyıl başında kurumlaşmıştır.

Tarih ve Yorumlanması

Olayların meydana geldiği **yer ve zaman** belirtilmelidir.

Olaylar arasında **sebep sonuç** ilişkisi kurulmalıdır.

Olaylarla ilgili **tüm** yazılı ve yazısız kaynaklardan yararlanılmalıdır.

Olayın **üzerinden belli bir zamana dilimi** geçmelidir.

Olaylar, **yaşandığı dönemin şartları** dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Olayda rol oynayan **şahısların katkıları** dikkate alınmalıdır.

Tarihi **bilgilerin değişebilir** özellikte olduğu unutulmamalıdır.

Tarihi **olaylar tekrarlanmaz** bu nedenlerle tarihi olayların deneyi ve gözlemi yapılamaz.

Örnek:

Tarihçi olaylara duygusal yaklaşmaz. Ancak inançlar, siyasal anlayış, alınan eğitim gibi nedenler tarihçinin olaylara duygusal yaklaşmasına neden olabilmektedir.

Buna göre, aşağıdaki özelliklerden hangisinin bir tarihçide olması beklenemez?

- A) Nesnellik
- B) Subjektiflik
- C) Tutarlılık
- D) Gerçekçilik
- E) Araştırmacılık

Örnek:

Eski Yunan'da MÖ 5. yüzyılda yaşamış olan kişi ve hikayeci tarih yazıcılığının ilk örneği kabul edilen eseri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak eşleştirilmiştir?

- A) Tales – Codex
- B) Tukidides – Şehname
- C) Heredot – Historia
- D) Homeros – İlyada
- E) Pisagor – Devlet adamı

YAYINLARI

Örnek:

İlgili Alan	Tarihi Olay
Siyasi	Halifeliğin kaldırılması
(I)	İstanbul'un fethi
Sosyal	Türk göçleri
Ekonomik	Sanayi Devrimi
(II)	Kağıdın icadı

Verilen şemadaki tarihi olayların ilgili olduğu alan bölümündeki I. ve II. numaralı yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) Siyasi - Ekonomik
- B) Sosyal - Kültürel
- C) Ekonomik - Teknolojik
- D) Dini - Sosyal
- E) Askeri - Kültürel

Örnek:

- Güneş yılına dayalı ilk takvimi kullanan toplum olan Mısırlılar bir yılı üç mevsime ayırıp, “taşma, tohum atma, biçme” şeklinde adlandırmıştır.
- 12 Hayvanlı takvimi kullanan Türkler her yıla bir hayvan adı vermiştir.

Bu bilgilere göre, kullanılan takvimler ile aşağıdakilerden hangisi arasında bağlantı kurulabilir?

- A) Ticari faaliyetler
- B) Uğraş alanları
- C) Kültürel gelişmişlik
- D) Sanatsal faaliyetler
- E) Dinsel inanış

Örnek:

Hz. İsa'nın Doğumu					
MÖ		0	MS		
I. YARI (100 - 50)	II. YARI (50 - 0)				
		4. Çeyrek 24 - 0	1. Çeyrek 0 - 24		
		3. Çeyrek 49 - 25		2. Çeyrek 25 - 49	
	2. Çeyrek 74 - 50				3. Çeyrek 50 - 74
1. Çeyrek 99 - 75					4. Çeyrek 75 - 99

Verilen zaman çizgisi doğrultusunda aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) MÖ. 1399 yılı MÖ. XIV. yüzyılın ilk yarısı ve ilk çeyreği içindedir.
- B) Tarihi bilgiler Hz. İsa'nın doğumu ile kayıt altına alınmaya başlanmıştır.
- C) İnsanlık tarihinin başlangıcı ile Miladi Takvim'in başlangıç tarihi aynı değildir.
- D) MS. 1311 yılı MS. XIV. yüzyılın ilk yarısı ve ilk çeyreğidir.
- E) MÖ'ki tarihlerden milada yaklaşıldıkça tarihi ifade sayısal değerler olarak küçülür.

Örnek:

Bir olgunun, tarihin konusu olabilmesi için etkilerinin geniş alanlarda görülmesi ve uzun süre devam etmesi gerekir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi tarihi bir olgudur?

- A) Köseadağ Savaşı
- B) İstanbul'un fethi
- C) Akabe Biati
- D) Türklerin İslamlaşması
- E) Atatürk'ün Samsun'a çıkışı

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi tarafsız tarih yazıcılığı açısından doğru bir yaklaşım değildir?

- A) Olayların, yaşandığı dönemin koşullarına göre değerlendirilmesi
- B) Olaylar arasındaki sebep-sonuç ilişkisine yer verilmesi
- C) Olayların yer ve zamanının belirtilmesi
- D) Olayların belgelere dayalı olarak aktarılması
- E) Kişilerin katkılarının tarih olaylarını açıklamada yeterli görülmesi